AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2021 / 57 • Ekim 2021

ABD'NİN HİNT PASİFİK STRATEJİSİ BAĞLAMINDA AUKUS İTTİFAKI

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

15 Eylül 2021 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Avusturalya ve İngiltere devlet başkanları tarafından AUKUS adlı bir üçlü güvenlik ortaklığının kurulduğu açıklandı. Bu ortaklığın ilk girişimi olarak Avustralya'nın nükleer enerjili denizaltı teknolojilerini satın alması ve geliştirmesi için ABD, Avustralya ve İngiltere 18 aylık bir çalışma programı taahhüt etti.[1] Avusturalya Savunma Bakanlığı bu ortaklık dolayısıyla Avustralya Hükümetinin artık Saldırı Sınıfı Denizaltı Programına devam etmeyeceğini ve nükleer enerjili denizaltıların Avusturalyanın Adelaide şehrinde inşa edilmesinin planlandığını açıkladı.[2] Duyuruda, denizaltı girişimi, işbirliğinin ilk adımı olarak nitelendirilirken, ayrıca siber yetenekler, yapay zeka ve kuantum teknolojileri geliştirmek üzere planların öngörüldüğü belirtildi.

Çinin son zamanlarda Tayvan hava sahasını ihlali ve Güney Çin Denizinde iddialarının ötesinde etkinliğini göstermeye başlaması, Hong Kongda Pekin yanlısı yeni yönetimin başa gelmesi gibi gelişmeler AUKUSun Çine karşı oluşturulan bir ortaklık olduğu yorumlarını beraberinde getirmiştir. Nitekim, Çin medyasında AUKUS, Çin karşıtı birleşik bir cephe olarak nitelendirilirken, ABD Başkanı Joe Bidenın Çin karşıtlığında eski başkan Donald Trump'tan daha agresif olduğu ve AUKUS ittifakı dolayısıyla Çin- Avusturalya ilişkilerinin daha da kötüleşeceği belirtildi.[3] Avustralya Savunma Bakanlığı Eski Sekreter Yardımcısı Peter Jenningsin AUKUS ne kadar güçlüyse, Tayvan'a bir saldırı olma olasılığı o kadar düşüktür açıklaması da bu ittifakın Çini hedef alan bir stratejinin parçası olduğu fikrini güçlendirmektedir. Bunun yanında, Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mariya Zaharova, AUKUS için anlık çıkarların ürünü nitelendirmesini yapmıştır.[4]

Bu yıl Eylül ayı başında, 1 Eylül 1951'de imzalanan ANZUS Antlaşmasının 70.yıl dönümü dolayısıyla yapılan açıklamalar AUKUS ittifakının ilk sinyallerini vermişti. Avustralya'nın ABD Büyükelçisi Arthur Sinodinos, Çin'in Hint-Pasifik'teki baskısının 11 Eylüldeki terörden daha büyük bir tehdit olduğunu ve Pekin'den gelen gözdağına karşı koymak için bir ittifak kurulacağını açıklamıştı. Sinodinosun ABDnin Afganistan'dan ayrılma çabalarının Hint-Pasifik'e daha da yoğunlaşma stratejisinin bir parçası olduğunu, bunun ABD ve Avusturalyanın kendilerini konumlandırma biçiminde yeni bir ivme sağlayacağını söylemesi ise ilgi çekici bir açıklama olmuştur.[5] Ağustos ayında ise, ABD Senatosu bölgedeki tehditler karşısında Amerika'nın Avustralya ile askeri ve ekonomik bağlarını güçlendirmek istediği yönünde bir mesaj vermişti.

Tüm bunlar AUKUSa ABDnin yenilenen Hint-Pasifik stratejisi bağlamında bakmak gerektiğini ortaya koymaktadır. Bölge, Trump döneminde itibaren sıklıkla Hint-Pasifik olarak adlandırılmaya başlanmış, Mayıs 2018'de ABD Pasifik Komutanlığı'nın (USPACOM) adı ABD Hint-Pasifik Komutanlığı (USINDOPACOM) olarak değiştirilmiştir.[6] 2017 Ulusal Güvenlik Stratejisi Çini Hint-Pasifikte 'revizyonist bir güç' olarak nitelendirmiş ve 2019'da ABD Savunma Bakanlığı tarafından yayınlanan Hint-Pasifik Strateji Raporu bölgede ABDnin 'müttefikler ve ortaklar' ile daha yakın çalışma arzusunu ortaya koymuştur.[7] 2019'da ise ABD Dışişleri Bakanlığı Hür ve Açık Hint-Pasifik: Paylaşılan Vizyonu Geliştirmek başlıklı belgeyi yayınlamış ve bu belgede Çinin Hint-Pasifik'te istikrar ve refahı destekleyen koşulları baltaladığı vurgulanarak, Hint-Pasifik ortaklarıyla işbirliği hedefi ortaya konulmuştur.[8]

Tüm bu gelişmelerin yanında, uzmanlar ABD'nin bu dönemde Hint-Pasifik'teki dinamikleri temelden değiştirecek bir adım ortaya koyamadığını ifade etmektedirler. Trump döneminde ABD'nin Trans-Pasifik Ortaklığı, iklim üzerine Paris Anlaşması, Orta Menzilli Nükleer Kuvvetler Antlaşması ve Kapsamlı Ortak Eylem Planından çekilmesi, Çin'in iddialarına ve Kuzey Kore'nin nükleer programına karşı tutarlı bir stratejinin olmaması ABDnin hegemonyasının sorgulanmasına ve Hint Pasifikte orta büyüklükte devletler tarafından çok taraflı mekanizmaların oluşturulmasına sebebiyet verdiği belirtilmektedir.[9]

Hint-Pasifikteki deniz yolları dünya deniz ticaretinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. ABDnin güvenlik taahhütlerinin sorgulanması ise diğer devletler tarafından Hint-Pasifikte işbirlikleri adımlarını teşvik etmiştir. Avustralya Stratejik Politika Enstitüsü tarafından yayınlanan Fransa'nın Hint-Pasifik Stratejisi raporu, bölgede denizaşırı toprakları bulunan Fransanın (Réunion ve Mayotte ile Fransa Denizaşırı Bölgeler Topluluğuna bağlı Yeni Kaledonya, Fransız Polinezyası, Wallis ve Futuna Adaları) 2010 yılından itibaren Hint-Pasifik bölgesine angaje olduğunu, 2018den itibaren ise özellikle denizcilik alanında, ikili veya çok taraflı işbirliğine dayalı bir Fransız Hint-Pasifik stratejisinin geliştirildiğini ortaya koymaktadır.[10] Fransa dışında, COVID 19 dolayısıyla, bölgedeki tedarik zinciri güvenliğinin öneminin arttığı göz önünde bulundurularak, Almanya Eylül 2020de, Hollanda ise Kasım 2020'de Hint-Pasifik stratejilerini yayınlamıştır.

Son olarak Avrupa Birliği (AB) 16 Eylül 2021de Hint-Pasifik stratejisini yayınlamış,[11] ancak bu, aynı gün duyurulan AUKUSun gölgesinde kalan bir gelişme olmuştur. ABnin Dışişleri ve Güvenlik Politikasından sorumlu Yüksek Temsilcisi Josep Borrell, AUKUS ile ilgili olarak, bu anlaşmanın bir gecede yapılamayacağını, buna rağmen kendilerine haber verilmediğini belirterek sitemlerini ifade etmiştir. Avusturalyanın 50 yıllık bir ortaklık dahilinde Fransa ile yaptığı denizaltı anlaşmasından çekilmesi ve AB Hint-Pasifik Strateji Belgesi yayınlandığı günde AUKUSun duyurulması, ABDnin, bölgedeki etkinliğinin sorgulanmasına karşı verdiği bir mesaj olarak düşünülebilir.

Hint-Pasifikin siyaset arenasında önemi 2020nin ikinci yarısından itibaren daha da artarken, ABD bölgeye ağırlığını vererek QUAD ittifakını yeniden ön plana çıkarmaya başlamış, ABD Başkanlık seçim yarışında Hint-Pasifik ve Çin önemli bir gündem konusu olmuştur.[12] AUKUS gelişmesi Biden döneminin politikalarının Hint-Pasifik ağırlıklı olacağının sinyallerini güçlendirmiştir. Brexit sonrası dış politikasını yeniden değerlendiren

ve 'Avrupa'nın en önde gelen deniz gücü' olarak donanmasını restore etme hedefini ilan eden[13] İngiltere için de AUKUS ve ABDnin Hint-Pasifik stratejisi kapsamında işbirliği önemli olmaktadır. AUKUS duyurusunun ertesinde Çinin Trans-Pasifik Ortaklığı için Kapsamlı ve Aşamalı Anlaşma çerçevesindeki serbest ticaret anlaşmasına katılma başvurusunu sunması da önümüzdeki dönemde bölgedeki gelişmelerin gündemde olacağını göstermektedir.

[1] Joint Leaders Statement on AUKUS, *The White House*, September 15, 2021, https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/15/joint-leaders-statement-on-aukus/

[2] Nuclear-Powered Submarine Task Force, *Australian Government Department of Defence*, https://www1.defence.gov.au/about/taskforces/nuclear-powered-submarine-task-force

[3] Washington forms another gang to impose mob rule in unruly game, *China Daily*, September 16, 2021 https://www.chinadaily.com.cn/a/202109/16/WS6143326fa310e0e3a68221c4.html

[4] Rusya: AUKUS anlık çıkarların ürünü, *Sputnik News*, 11 Ekim 2021, https://tr.sputniknews.com/20211011/rusya-aukus-anlik-cikarlarin-urunu-1049697092.html

[5] Chinas coercion is a bigger threat than another 9/11: Sinodinos, *Financial Review*, September 1, 2021, https://www.afr.com/world/north-america/china-s-coercion-is-a-bigger-threat-than-another-9-11-sinodinos-20210831-p58ncn

[6] Cleo Paskal, Indo-Pacific strategies, perceptions and partnerships, *Chatam House*, March 23, 2021, https://www.chathamhouse.org/2021/03/indo-pacific-strategies-perceptions-and-partnerships

[7] Age

[8] A Free and Open Indo-Pacific, *U.S. Department of State*, November 4, 2019, https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/11/Free-and-Open-Indo-Pacific-4Nov2019.pdf

[9] Frances Indo-Pacific Strategy and its overseas territories *Australian Strategic Policy Institute*, June 25, 2021, https://www.aspi.org.au/report/frances-indo-pacific-strategy-and-its-overseas-territories-indian-and-pacific-oceans

[10] Age

[11] The EU strategy for cooperation in the Indo-Pacific, *European Commission*, September 16, 2021, https://eeas.europa.eu/sites/default/files/jointcommunication_2021_24_1_en.pdf

[12] Joe Biden, Donald Trump take hard line on China, *The Washington Times*, September 3, 2020, https://www.washingtontimes.com/news/2020/sep/3/joe-biden-donald-trump-take-hard-line-china/

[13] Cleo Paskal, Indo-Pacific strategies, perceptions and partnerships...

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□□ yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 □□□□□□□□□□ katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimukim Uzman olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "ABD'NİN HİNT PASİFİK STRATEJİSİ BAĞLAMINDA AUKUS İTTİFAKI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 57. Ekim 20. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/ABD-NIN-HINT-PASIFIK-STRATEJISI-BAGLAMINDA-AUKUS-ITTIFAKI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır